

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В СІНГАПУРІ

Лутфуллін М.В.

Полтавський національний педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

M.Lutfullin@i.ua

Сінгапур – невелика острівна держава, майже позбавлена природних ресурсів і навіть прісної води. Ця молода незалежна держава у 60-70-х роках минулого століття була однією з найбільш розвинутих країн третього світу. Проте вже на початку 1990-х рр. Сінгапур увійшов у число найбільш розвинутих економік не лише Азії, але й усього світу. Це сталося завдяки рішучим і жорстким реформам у сфері зовнішньої й внутрішньої політики, законодавчої системи, економічного розвитку і освіти. Уряд, очолюваний Лі Куан Ю, був переконаний, що за умов відсутності природних ресурсів головною рушійною силою розвитку економіки може бути тільки високоефективна система освіти. Наполегливі й планомірні зусилля уряду щодо забезпечення «високого рівня освіти як одного з найважливіших чинників ринкової економіки перетворили республіку Сінгапур на надкраїну у галузі сучасних світових технологій» [7, с. 4]. Тому науковий аналіз особливостей розвитку освіти в Сінгапурі належить до числа найбільш актуальних проблем порівняльної педагогіки, дидактики і психології навчання.

Метою дослідження є висвітлення найсуттєвіших психолого-педагогічних аспектів системи шкільної освіти Сінгапуру.

В основу дослідження покладено метод аналізу психолого-педагогічної літератури і представлених в Інтернет-ресурсі матеріалів, які стосуються сучасного етапу розвитку освіти в Сінгапурі.

У створенні і розвитку системи освіти за 50 років (1965–2015) незалежності Сінгапур подолав величезні труднощі і пройшов шлях, торований провідними країнами світу протягом багатьох століть, а за якістю навчання школярів піднявся на рівень поки що недосяжний для них. Завдяки успіхам школярів у міжнародних тестуваннях з математики і природничих дисциплін «протягом останніх двадцяти років система освіти Сінгапуру була центром постійного міжнародного інтересу» [11].

Високий рівень якості початкової, середньої й вищої освіти в Сінгапурі та передумови його досягнення висвітлюються в працях багатьох українських і зарубіжних авторів Б. Брдічки, А. Гідаспова,

Г. Ковальової, М. Коли, С. Мауліка, М. Полака, Т. Федоренка, І. Грищенко, О. Вітковського, О. Янковича та ін.

Український дослідник О. Янкович відзначає, що Сінгапур має значні досягнення у справі створення системи педагогічної освіти й підвищення кваліфікації педагогічних працівників. У цьому зв'язку він констатує високий рівень зарплати сінгапурських учителів, ретельний і навіть суворий відбір серед випускників шкіл, які бажають обрати педагогічні професії [8]. Високий рівень професійної підготовки вчителів Сінгапуру підтверджується дослідженнями інших авторів [1, с. 240-241; 9].

Однією з найважливіших умов забезпечення високої якості освіти в Сінгапурі є успіхи в пошуку шляхів нормування навчального процесу з метою усунення навчальних перевантажень учнів. В Україні й багатьох інших країнах сучасного світу проблема нормування навчального процесу в школі відзначається виключною гостротою і з кожним десятиріччям ще більше загострюється. Численні заклики до зниження рівня навчальних перевантажень школярів мають переважно риторичний характер. В Україні через перевантаженість змісту шкільних предметів у сукупності вони недоступні для засвоєння переважною більшістю учнів [6, с. 48-49].

Аномальні перевантаження підручників з математики, фізики і хімії сягають відповідно 20-кратного, 10-кратного і 7-кратного рівнів [5, с. 5]. Це породжує численні згубні наслідки: втрату вчителями можливості реалізувати принцип доступності навчання та інші дидактичні принципи; втрату учнями інтересу до навчання; механічне заучування навчального матеріалу; примусовий характер навчальної діяльності учнів; нульовий рівень засвоєння математики, фізики, хімії та інших навчальних предметів; недисциплінованість, педагогічну занедбаність учнів, що, у свою чергу, стає причиною правопорушень неповнолітніх; катастрофічно високу захворюваність школярів [5, с. 7].

Тому нормування навчальної діяльності школярів слід визнати першочерговою умовою успішного вирішення численних завдань розумового розвитку, морального і правового виховання, а також збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління.

Протягом перших 20 років незалежності Сінгапуру (1965–1985), коли водночас з екстенсивним розвитком мережі загальноосвітніх шкіл, спрямованим на повне охоплення дітей та молоді початковою і середньою освітою, відбувався процес становлення системи педагогічної освіти, цілком закономірними були суттєві недоліки у змісті, методах і організації шкільної

освіти. Це викликало необхідність цілеспрямованого пошуку і реалізації резервів піднесенні якості навчання учнів [1, с. 234-235]. Науково-педагогічна громадськість Сінгапуру усвідомила, що головними з цих резервів є нормування навчального процесу і усунення навчальних перевантажень учнів.

Процес звільнення освіти Сінгапуру від перевантажених програм досить уважно простежив польський педагог М. Полак. Насамперед у 1992 р. програми були звільнені від другорядного теоретичного матеріалу. На наступному етапі (1999 р.) навчальні програми були скорочені на 30%. При цьому увага зосереджувалася на розвитку критичного мислення в навчанні математики та використанні інформаційних технологій на уроках. «У 2001 році відбулася ще одна реформа – зміна методів навчання на більш сучасні, впровадження різних стилів навчання та принципів оцінювання» [10].

Модернізація змісту освіти в Сінгапурі має неперервний характер. Органи влади, не заспокоюючись на досягнутому, вимагають подальшого скорочення навчального матеріалу практично з усіх предметів з метою вивільнення часу на формування загальнонавчальних умінь [2, с. 23]. Розвантаження програм сприяло вдосконаленню методики навчання і активізації методичної творчості вчителів. За таких умов навчання математики в молодшому шкільному віці йде від конкретного сприймання до розуміння абстрактних понять. Під час обговорення математичних понять і задач діти вчаться слухати не тільки вчителя, але й інших учнів, набувають умінь формулювати й висловлювати власні міркування. Діти поступово оволодівають математичною мовою, шукають різні способи розв'язування задач [4]. У середній школі простір методичної творчості вчителів значно розширюється.

Досвід Сінгапуру в реалізації кардинальних освітніх реформ переконує в тому, що розвантаження навчальних програм є найважливішою передумовою піднесення якості навчання з математики і природничих дисциплін. Цілком закономірно, що інші розвинені країни Південно-Східної Азії (КНР, Японія, Південна Корея, Тайвань), адаптуючи розроблені в Сінгапурі програми і підручники, також увійшли у число світових лідерів за якістю шкільної освіти. За останні 15-20 років, як свідчать Міжнародні дослідження якості математичної освіти (TIMSS), пальма світової першості перейшла від скандинавських країн у регіон Південно-Східної Азії. Майже за всіма показниками лідерами стали школярі Сінгапуру, Південної Кореї, Китаю (провінція Шанхай), Гонконгу [3].

Висновки:

1. Важливою передумовою досягнень Сінгапуру в розвитку освіти є створення унікальної системи підготовки педагогічних кадрів й подальшого підвищення їх кваліфікації.

2. Досвід успішних освітніх реформ проведених і продовжуваних у Сінгапурі заслуговує на подальший науково-педагогічний аналіз і практичне запровадження в інших країнах.

3. У цьому контексті для України найбільш цінними і актуальними для поширення у шкільній практиці є досягнення Сінгапуру в кардинальному реформуванні змісту шкільної освіти, спрямованому на усунення навчальних перевантажень учнів.

Список використаних джерел:

1. Алишев Т.Б., Гильмутдинов А.Х. Опыт Сингапура: создание образовательной системы мирового уровня. *Вопросы образования*. 2010. № 4. С. 227–246.
2. Ковалева Г. Причины падения международного рейтинга российского образования. *Дайджест педагогічних ідей і технологій*. 2003. № 2. С. 23–25.
3. Міжнародні дослідження якості освіти: країни-переможці та чи є серед них Україна. *Слово і Діло*. 2018. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/08/16/infografika/suspilstvo/mizhнародni-doslidzhennya-yakosti-osvity-krayiny-peremozhci-ta-chy-ye-sered-nyx-ukrayina>
4. Рогожкина И. Сингапурская математика: секрет успеха. 2014. URL: <http://wiseparents.ru/singapurskaya-matematika-sekret-uspeha/>
5. Степаненко М., Лутфуллин В. Норми й аномалії навчальної діяльності школярів. Збірник наукових праць ПНПУ ім. В. Г. Короленка. *Витоки педагогічної майстерності*. Вип. 21. Полтава, 2018. С. 5–9.
6. Тхоржевський Д.О. Державний стандарт загальної середньої освіти і диференціація змісту навчання. *Педагогіка і психологія*. 1999. № 4. С. 47–51.
7. Федоренко В. Г., Грищенко І. М., Вітковський О. С. Фактор вищої освіти в інноваційній економіці Сінгапуру. *Економіка та держава*. 2009. № 6. С. 4–7.
8. Янкович О.І. Розвиток професійної майстерності вчителів у Сінгапурі. Тернопіль, 2019. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14976/1/Yankovych.pdf>
9. Brdička V. Singapur jako další příklad úspěšného školství. 2009. URL: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/11731/singapur-jako-dalsi-priklad-uspesnego-skolstvi.html>
10. Polak M. Matematyka prosto z sieci. 2008. URL: <https://edunews.pl/nowoczesna-edukacja/e-learning/551-matematyka-prosto-z-sieci>
11. Tan J. L'enseignement à Singapour: pour quoi? Pour qui? 2014. URL: <https://journals.openedition.org/ries/3852>